

FOLKEKIRKENS MUSIKPRIS

MUSIK MED MENING

Undervisningsmateriale

Musik med mening

Musik har til alle tider været en måde at udtrykke menneskets vilkår, følelser og tanker. Det er det stadigvæk. Mange af nutidens pop- og rocksange reflekterer over livet. Det er sange, der handler om døden og livet og kærligheden. Musik, der med tekst og toner prøver at nærme sig hvad et menneske er. Numre, der overvejer hvad meningen med det hele er. Det er med andre ord musik med mening.

Mange af de samme grundlæggende overvejelser om eksistensen er også på færde i kristendommen. Og derfor er den nutidige sangskat meget anvendelig som med- og modspil til de kristne budskaber.

For at sætte fokus på denne nye sangskat, har et prisudvalg under SUK-Danmark (Samtaleforum for Unge og Kirke i Danmark) gennem mere end et år arbejdet med at etablere en folkekirkelig musikpris.

Den uddeles for første gang den 14. september 2017. Blandt en masse interessante sange udgivet i 2016 har juryen udvalgt tre dansksprogede sange, der modtager en pris ved et event, der bringer tidens musikalske udtryk i samtale med kristendommen.

Dette undervisningsmateriale, udarbejdet af KK44 - Folkekirkens Skoletjeneste i Silkeborg - giver ideer til arbejdet med de tre sange, og vi ønsker jer god fornøjelse med det.

KK44 Skoletjenesten
Preben Medom Hansen & Louise Højlund

TAK!

Folkekirkens Musikpris er støttet af: Den Folkekirkelige Udviklingsfond, Edith & Gotfred Kirk Christiansens Fond, Skanderborg Provsti, Y-mens Club Skanderborg og SUK-Aalborg.

INDHOLD

SKØNNE SPILDTE KRÆFTER - PETER SOMMER	4
REVNER - SIMON KVAMM	7
OVERLEVE - HANS PHILIP	12

FAGLIGE MÅL

Undervisningsforløbet sigter mod at eleverne:

- ser en sammenhæng mellem moderne kulturs temaer og bibelens fortællinger og refleksioner
- får erfaring med samtale om eksistentielle emner
- får erfaring med videoproduktion
- får en indgang til at forholde sig til nutidig musik og dens relevans som litteratur

PRISUDVALGET

Peter Tast, initiativtager, sognepræst og musiker
 Ivan Rod, anmelder på Gaffa og menighedsrådsmedlem i Rosenvænget sogn
 Jesper Bay, direktør i konsulentvirksomheden MusicMatters
 Rikke Holm, viceforstander på Engelsholm Højskole
 Kristian Brogaard, ungdomspræst Frederikshavn og forfatter til materialet "Musikvideo – nutidens lignelser"
 Bodil Terkelsen, menighedsrådsforeningens bestyrelse og repræsentant i SUK-Danmark

Kunstnerisk konsulentbistand hos forfatteren Pablo Llambias

SKØNNE SPILDTE KRÆFTER

Af Peter Sommer

Jeg springer ud som optimist
Og det føles som at desertere
Min sjæl - her har du mig tilbage
Min Gud - hva' vil du mere?

Hør hvor hårdt mit hjerte banker
For høj moral og ditto tanker
Ser tilbage uden anger
High fives som man aldrig rammer

Jeg trækker et tilfældigt kort
Søger efter mening
Nordisk mesterskab i sort
Lyst og frygt i skøn forening

Hør hvor hårdt mit hjerte banker
For høj moral og ditto tanker
Jeg ser tilbage uden anger
High fives som man aldrig rammer

Jeg ved, når bægeret er fyldt
Fyldt af skønne, spildte kræfter
Og en betydelig mængde regn

Hvide katte løber over vejen
La' dem løbe langsomt ind i en drøm
Der ik' kun ka' være min egen

Kald tiggerorkestret ind
Og la' dem spil' langsomt
Kald tiggerorkestret ind

Og la' dem spil' voldsomt
Hør hvor hårdt mit hjerte banker
For høj moral og ditto tanker
Ser tilbage uden anger
High fives som man aldrig rammer

Jeg ved, når bægeret er fyldt
Fyldt af skønne, spildte kræfter
Og en betydelig mængde regn

Hvide katte løber over vejen
La' dem løbe langsomt ind i en drøm
Der ik' kun ka' være min egen

Peter Sommer er født i 1974 i Aarhus, opvokset i Skanderborg. Han skriver tekster, der er præget af leg med ord, eksistentielle temaer og dagligdags iagttagelser. Peter Sommer gik solo i 2004 og havde på sit første album blandt andet hitsangen Valby Bakke. Sommer har sammen med kollegaen Simon Kvamm en duo ved navn De eneste to.

Sangen begynder langsomt, dystert og eftertænksomt, med klaver, guitar og sang. Først senere kommer trommerne ind med deres faste rytme. Gennem denne langsomhed kommer man ind i jeg'ets stemning. En stemning af eftertænksomhed og nybrud. Noget nyt er kommet til syne. Noget, der har berørt ham, fået hans hjerte til at banke mere tydeligt? Hør hvor højt mit hjerte banker, gentages.

Hvad er det, der er sket? Jo, vi får det at vide i første linje: Jeg'et er sprunget ud som optimist. Men ikke en jubel-optimist, der fjoller lalleglad rundt i verden. Sangens musikalske udtryk er da også alt andet end lege og smil en sommerdag på stranden. Det er et alvorligt valg at springe ud som optimist. Måske sværere end at være pessimist, som sjældent er en beslutning. Måske skyldes den dystre stemning også at hans valg er truffet på en mørk baggrund. Jeg'et har nemlig Nordisk mesterskab i sort. Det har tilsyneladende været hans foretrukne tilgang til tilværelsen gennem lang tid. Han har måske levet lidt ude af kontrol, styret af lyst, levet med frygten for at falde ned fra den kant, han balancerede på. Men nu har jeg'et forladt ungdommens selvdestruktion. Den destruktive tilgang, som man finder hos en del, særligt drenge, i 20'erne og 30'erne? Den leven på kanten, som

måske er et forsøg på at finde tilværelsens dybder uden at have erfaringen. Nu er han kommet til vejs ende med det: Er han træt af de spildte skønne kræfter? Er der noget, der skal til at bygges op i stedet? Skal han til at finde den mening, som han søger efter?

Noget i sangen peger på, at dette at springe ud som optimist er at vende sig mod det egentlige, det gode. Han er vendt tilbage til sin sjæl, fortæller han. Ser man sjælen som det inderste, mest egentlige, har han altså været væk fra sig selv. Min sjæl her har du mig tilbage! Dette understøttes af spørgsmålet: Min Gud, hvad vil du mere? Nu, hvor han er sprunget ud som optimist, må Gud altså have fået det som han ville?

Men han ser tilbage uden anger. Det var som det var. Han bærer over med sig selv i erkendelse af at der hos alle er high-fives som vi aldrig rammer. Eller har han bedt om tilgivelse for hvad hans sorthedsegoisme har afstedkommet? Han har i alle fald måske fældet nogle tårer over det, bægeret er nemlig ikke alene fyldt af skønne spildte kræfter, men også en betydelig mængde regn - er det ham selv det drypper fra?

De hvide katte, der løber over vejen ind i en drøm, der ikke kun kan være hans egen, gentages. Her har musik-

ken fået trommer, sangen er fastere. Det peger fremad. Sorte katte over vejen er et varsel om uheld. En hvid kat må være det modsatte, et varsel om gode tider. Der skal komme noget, der næsten er for godt til at være sandt, en drøm. Denne drøm, dette liv, der indvarsles som optimist, er præget af noget andet end ham selv. Denne drøm kan ikke kun være min egen, den er af en sådan slags, at den skal deles. Hjertet banker hårdere. Og Tiggerorkesteret kaldes ind. Han står ikke længere alene, han akkompagneres fremover. Nu er det slut med høj moral og ditto tanker, måske skal drømmen bare leves med en anden uden så meget sortsyn og optagethed af sig selv. At springe ud som optimist, er et livsvalg. Et valg, der gentagne gange vil blive udfordret. Men det træffes fordi livet ikke skal tales ned og destrueres. Der er en egentlighed, der venter når man kigger udad, drømmer samme drømme som andre. Og lige nu har han truffet beslutningen: Han vover at springe ud som optimist, en der tør drømme gode drømme om fremtiden og tro på det gode i sig selv og andre.

TITLEN

Undersøg titlen *Skønne spildte kræfter!* Find (evt. ved søgning på nettet) tre forskellige sætninger hvor udtrykket "skønne spildte kræfter" indgår.

HVAD ER EN OPTIMIST?

Lav en billedsøgning på "optimism" og en billedsøgning på "pessimism" - vælg et billede til hver og vis det til din sidekammerat.

Samtale i plenum om hvad en optimist er? Er det godt at være optimist? Hvad er modsætningen til en optimist? - realist, pessimist, sortseer, konfliktskyhed? Kan der være noget om, at det ikke dur altid kun at se på det positive - på muligheder - at tage ja-hatten på? Hvilke fordele kan det have at være kritisk/skeptisk/negativ/bekymret?

MØRKE-LYS

Sangen spænder mellem det lyse og det mørke, optimisme og pessimisme. Sæt fokus på dette træk ved sangen:

Klip sangen op i sætninger. Læg dem med teksten opad på et bord.

Lav to cirkler - enten på tavle eller på et gulv. Bed eleverne på skift gå op og tage et udsagn, vende sig mod klassen og langsomt og omhyggeligt læse det højt. Så kan du evt. have to skåle stående med hhv. mørkt og lyst slik (sorte og hvide skolekridt), som de kan tage et af

mens de "smager på ordene". I denne tænkepause overvejer de, om det er et lyst eller mørkt udsagn. Derefter placerer de det i cirklen for enten mørke eller lys.

MIMELEG MED SANGENS VENDINGER

Lav en øvelse du kan kalde "Træk et tilfældigt kort" Formålet med denne øvelse er at sætte fokus på sprog-billederne i teksten.

Tag de mest billedrige af sætningerne fra sangen (brug evt. tekstbidderne fra forrige øvelse) og læg dem nu med teksten nedad på et bord. Billeder som *High fives som man aldrig rammer. Jeg springer ud som optimist, Og det føles som at desertere. / Jeg ser tilbage uden anger, high fives som man aldrig rammer / Hvide katte løber over vejen.*

Eleverne arbejder sammen to og to. Først par trækker et kort med en strofe. De skal nu uden ord vise strofen så de andre i klassen kan gætte hvilken strofe. Næste par trækker et nyt kort - og så fremdeles.

FILOSOFI

Giv eleverne følgende opgave: Hvilke temaer er på spil i sangen, som I synes har noget at gøre med jeres liv? Find et spørgsmål eller en overvejelse I har, når I hører sangen. Skriv ned på en lap papir og læg i en hat.

Sæt jer i en rundkreds. Sæt hatten i midten.

Underviseren kan selv lægge nogle i, f.eks. følgende:

Hvor kan man finde et bud på, hvad meningen med livet er?

Hvorfor dyrker nogle mennesker det mørke?

Hvad er anger, og hvilken betydning har det i vores liv?

Er det lyse noget, man kan vælge som livsholdning?

Hvilken betydning har det at drømme om noget?

Eleverne trækker på skift et spørgsmål. Underviseren guider samtalen, spørger ind og opfordrer de andre til at spørge ind: "Hvordan tænker du det?" "Har du eksempler?" "Kender I andre det?"

Husk dem på at man gerne må spørge dumt! De dumme spørgsmål er tit de kloge spørgsmål. Og man må gerne deltage, selv om man ikke har et svar, kun en overvejelse - filosofi er undersøgende og reflekterende, ikke svar-baseret.

REVNER

Af Simon Kvamm

Der var en revne i loftet på mit værelse
Jeg lå hver nat og gloede på den og tænkte
på hvad der kunne ske
hvis den nu fortsatte ned ad muren og ned i
fundamentet
og vores hus det styrtede sammen.
Hvad skulle jeg så gøre ved det?

Alle de revner driver mig til vanvid
Kæmper og kæmper for at gå i nul
Alle de revner de driver mig til vanvid
Hvad nu hvis himlen pludselig lå på mit gulv

Der er en revne inde i min hofte
For jeg gik ud i luften og faldt 2 meter ned
Doktoren siger jeg skal leve med det
Sådan går det ofte
Når man er 25 plus 16 er man halvt i live og

halvt død

Alle de revner driver mig til vanvid,
kæmper og kæmper for at gå i nul
Alle de revner de driver mig til vanvid.
Hvad nu hvis himlen pludselig lå på mit gulv

Alle de revner

Jeg er ved at revne når jeg står i mit fyrtårn
og ser ud over jorden
og tænker på dem jeg har kendt
og solen stikker lyssværd gennem revnerne i
skyerne
og jeg råber så højt jeg kan; jeg kommer
aldrig ned igen!

Alle de revner driver mig til vanvid

kæmper og kæmper for at gå i nul.
Alle de revner driver mig til vanvid.
Hvad nu hvis himlen pludselig lå på mit gulv

Alle de revner
Alle de revner

Uuhu alle de revner...
Alle de revner efterhånden som tiden går
Alle de revner efterhånden som tiden går
Alle de revner
Alle de revner efterhånden som tiden går
Alle de revner
Alle de revner efterhånden som tiden går

Simon Kvamm, født 1975, opvokset i Silkeborg (og har spillet fodbold i Silkeborg IF), forsanger i Nephew. Musikalsk makker med Peter Sommer i De eneste to. Kendt fra kult-satire-serierne Rockerne, Drengene Fra Angora og Angora By Night, som blev sendt på DR2. Simon Kvamm spillede blandt andet roller som cykelrytteren Pim de Keysergracht, rockeren Baune og var Angoras studie-vært. "Revner" er fra Simons Kvamms første solo-album.

KVAMMS EGEN FORTÆLLING OM REVNER

Da sangeren Simon Kvamm var dreng, lå han hver aften i sin seng og kiggede skræmt op på en revne i loftet. "Jeg var en bekymret lille dreng, jeg lå og forestillede mig, hvordan den revne skulle fortsætte med at revne, så hele huset til sidst gik i stykker og flængede fundamentet midt over," siger Simon Kvamm og spærrer øjnene vildt op, så han et øjeblik ligner en af de sjove karakterer fra satireprogrammet "Drengene fra Angora", som han slog igennem med på DR 2, inden han hittede med bandene Nephew og De eneste to.

Sådan fortæller Simon Kvamm i et interview til Kristeligt Dagblad og fortsætter:

"Den revne fik mig til at fremskrive alverdens ulykker i mit liv. For hvis revnen endte med at ødelægge huset, hvor skulle vi så bo? Alle sådan nogle ting lå jeg og bekymrede mig om. Og hver gang jeg så en revne et andet sted, blev jeg også bange. Jeg var bange for alle slags revner, som jeg havde lyst til at pudse op, så de kom væk, og man ikke så på dem igen. Men når man har levet et stykke tid, finder man jo ud af, at man ikke kan fjerne alle revner i livet. Man må omfavne de revner, der kommer i vægge, knogler og livet selv," (...)
"Mens jeg så på den faretruende revne i loftet som dreng, kan jeg nu som voksen se større ting, der hurtigt

kan falde fra hinanden i verden, hvor man kan være bange for, at alle mulige andre fundamenter i verden også hurtigt kan falde sammen. Men sangen handler alligevel om, hvordan man ikke kan undgå at se, hvor smuk verden også er, når man kravler op i et fyrtårn og eksempelvis kigger udover Nationalpark Thy, mens solen stråler ned gennem skyernes revner, og man føler sig som en del af det hele på en måde, der både er trist og smuk. Forfatteren Karl Ove Knausgård kalder det verdenshumør, når man føler sig lykkeligt forbundet med det hele. Og det kan jeg godt forholde mig til."

I disse småbidder fra et langt interview nærmer man sig de mange betydninger, der ligger i begrebet revner.

Interviewet handler om revner og andre vigtige ting. Simon Kvamm fortæller også om sin "hverdagsudlængsel" om at finde ud af, at man ikke lever evigt og om sin forsigtige tro.

Hele interviewet fra Kristeligt Dagblad med Simon Kvamm kan læses her:
<https://www.kristeligt-dagblad.dk/kultur/simon-kvamm-man-maa-laere-leve-med-livets-revner>

Simon Kvamm har også præsenteret sin sang i tre små vimeovideoer af et minuts varighed, som man med fordel kan vise eller selv se i sin forberedelse.

<https://vimeo.com/193725841>

<https://vimeo.com/193726041>

<https://vimeo.com/193726189>

REVNER

Der kan være revner i mange ting.
Og revner kan også i overført betydning være forskellige.

På KK44.dk er der samlet en billedserie med temaet revner. Lad eleverne ud fra billederne diskutere hvilke forskellige overførte betydninger "revner" kan have - både de positive og de negative.

REVNER I SANGTEKSTEN

Gå til sangteksten, og lad eleverne overveje følgende spørgsmål:

Hvilke fysiske revner er der tale om i vers 1, vers 2 og vers 3?
Hvordan kan revnerne i vers 1,2 og 3 forstås i overført betydning?
Hvorfor taler han om alle de revner, når det nu kun er så få han remser op?

SAMMENLIGN MED BIBELTEKST

JAKOBSKAMPEN

Fortæl eleverne hvem Jacob var. Læs eller fortæl derefter om Jakobskampen (tekst på side 11).

Klassesamtale om Jakobskampen. Udtrykket jakobskamp bruger man når en kæmper meget hårdt for at opnå noget, virkelig tager livtag med livet, og måske også får nogle ar undervejs.
Kan I se en forbindelse til sangen *Revner*.
Tror I jeg'et i sangen har kæmpet en Jakobskamp?

ZAKÆUS

Læs eller fortæl om Zakæus (tekst på side 11).

Zakæus-fortællingen er en fortælling om et menneske, hvis maske/facade revner og falder af. Og det, der er under masken/facaden, er bedre og mere ægte. Mennesket træder frem.
Elevopgave: Find eksempler på historier - fx fra serien SKAM, fra bøger, film - hvor nogen har bygget en facade op, som så krakelerer?

ANDRE REVNER

Lyt til to andre sange om revner:
Ridser, revner og buler af Gnags
Anthem af Leonard Cohen

I kan vælge at arbejde med hele teksten. Eller nøjes med disse to uddrag:

***Ridser og revner og buler - vi er hvad vi skjuler.
livet er alt, alt for kort, til at gemme sig bort.
Ridser og revner og buler - vi er hvad vi skjuler
og vi bliver mere og mere, bange for at krakelere.***
Peter A. G. Nielsen

***Ring the bells that still can ring
Forget your perfect offering
There is a crack in everything
That's how the light gets in.***
Leonard Cohen

Sammenlign den måde revner bliver brugt som metafor af Simon Kvamm, Peter A.G. og Leonard Cohen.

MUSIKVIDEO

At finde et visuelt udtryk til en sang, er et arbejde, hvor man forholder sig både til tekstfortolkning, til musikken og dens rytme og til stemningen i sangen som helhed.

FÆLLES UDTRYK

Eleverne arbejder parvis.

Hvert par finder ét foto på nettet til hvert vers. Et foto, de synes passer til teksten og stemningen i sangen.

En eller to elever melder sig til at samle alle fotos i en samlet PowerPoint med to - tre sekunder til hvert billede.

Lyt til sangen, mens PowerPointen kører som en slags musikvideo.

INDIVIDUELT UDTRYK

Har I lidt længere tid, er kan eleverne selv lave en video. Det er også en måde at kunne skabe et narrativ på til en sang, der tager udgangspunkt i følelse fremfor handling.

Giv dem eventuelt som benspænd, at revner skal indgå.
Eller at de vigtigste ord, skal fremgå.
Sæt en tidsramme, eks. 40 minutter.
Eller gør det til en hjemmeopgave.

Foto: Mette Johnsen

Jakobs kamp

Om morgenen kyssede Laban sine børnebørn og sine døtre og tog afsked med dem. Derefter vendte han hjem, mens Jakob fortsatte sin rejse. Han mødte Guds engle, og da han så dem, sagde han: »Her er Guds lejr.« Derfor kaldte han stedet Mahanajim.

Jakob sendte nogle folk i forvejen til sin bror Esau i landet Se'ir, Edoms land. Han gav sendebudene den besked: »I skal sige til min herre Esau: Dette siger din tjener Jakob: Jeg har boet som fremmed hos Laban og opholdt mig der indtil nu, og jeg har fået okser, æsler og småkvæg, trælle og trælkvinder. Nu sender jeg bud for at lade dig det vide, herre, i håb om at finde nåde for dine øjne.«

Sendebudene vendte tilbage til Jakob og sagde: »Vi kom til din bror Esau; han er nu på vej imod dig med fire hundrede mand.« Jakob blev meget bange, og i sin angst delte han sine folk, fårene, køerne og kamelerne i to lejre. Han tænkte: »Støder Esau på den ene lejr og slår den, kan den anden lejr slippe væk.« Og Jakob bad: »Min fader Abrahams Gud og min fader Isaks Gud, Herre, du, som sagde til mig: »Vend tilbage til dit land og til din slægt; jeg vil vise dig godhed.« Jeg er for ringe til al den godhed og trofasthed, du har vist din tjener. Jeg havde kun min stav, da jeg gik over Jordan her, og nu er jeg blevet til to lejre. Red mig nu fra min bror Esau, for jeg er bange for ham; han kan komme og slå mig ihjel sammen med mødre og børn. Du har selv sagt, at du vil vise mig godhed og gøre mine efterkommere så talrige som havets sand, der ikke kan tælles.« Og han blev dér om natten.

Han tog en gave af det, han ejede, til sin bror Esau: to hundrede geder og tyve bukke, to hundrede får og tyve væddere, tredive diegivende kameler med deres føl, fyrre køer og ti tyre, tyve æselhopper og ti æsler. Dem overlod han til sine folk i adskilte hjerde, og han sagde

til dem: »Gå i forvejen, og hold god afstand mellem hjordene.« Til den første gav han den besked: »Når du møder min bror Esau, og han spørger dig, hvem din herre er, hvor du skal hen, og hvem der ejer den hjord, du driver, skal du svare: De tilhører din tjener Jakob. Det er en gave, han sender til dig, min herre Esau. Han kommer selv bagefter.« Også den anden og den tredje og alle de andre, der drev hjordene, gav han besked om at sige sådan til Esau, når de mødte ham; de skulle sige: »Din tjener Jakob kommer selv bagefter.« Han tænkte nemlig: »Jeg vil forsone ham ved hjælp af den gave, der går i forvejen. Bagefter vil jeg selv træde frem for ham; måske vil han så tage venligt imod mig.« Så gik gaven i forvejen, mens han selv blev i lejren om natten.

Samme nat stod han op og tog sine to koner, sine to trælkvinder og sine elleve børn og gik over Jabboks vadested; han satte dem over floden, og alt, hvad han ejede, bragte han også over. Jakob var nu alene tilbage. En mand gav sig i kamp med ham, lige til det blev lyst. Da han indså, at han ikke kunne besejre ham, gav han ham under kampen et slag på hofteskålen, så Jakobs hofteskål gik af led. »Slip mig!« sagde han, »det er ved at blive lyst.« Men Jakob svarede: »Jeg slipper dig ikke, før du velsigner mig.« Manden spurgte ham: »Hvad er dit navn?« Han svarede: »Jakob.« Så sagde han: »Du skal ikke længere hedde Jakob, men Israel, for du har kæmpet med Gud og mennesker, og du har sejret.« Jakob sagde: »Sig mig dit navn!« Han spurgte: »Hvorfor spørger du om mit navn?« Så velsignede han ham dér. Jakob kaldte stedet Penuel, »for jeg har set Gud ansigt til ansigt og har reddet livet«. Netop da han gik forbi Penuel, stod solen op; og han haltede på grund af hoften. Derfor undlader israelitterne den dag i dag at spise hoftenerven, som ligger over hofteskålen. For Jakob havde fået et slag på hofteskålen lige på hoftenerven.

Zakæus

Og Jesus kom ind i Jeriko og gik gennem byen. Dér var der en mand, som hed Zakæus, han var overtolder, og han var rig. Han ville gerne se, hvem Jesus var, men kunne ikke for skaren, da han var lille af vækst. Så løb han i forvejen og klatrede op i et morbærfigentræ for at få ham at se, for han måtte komme den vej forbi. Da Jesus kom til stedet, så han op og sagde: »Zakæus, skynd dig at komme ned! I dag skal jeg være gæst i dit hus.« Så skyndte han sig ned og tog glad imod ham. Men alle, som så det, gav ondt af sig og sagde: »Han er gået ind som gæst hos en syndig mand.« Men Zakæus stod frem og sagde til Herren: »Se, Herre, halvdelen af, hvad jeg ejer, giver jeg til de fattige, og hvis jeg har presset penge af nogen, giver jeg det firedobbelt tilbage.« Da sagde Jesus om ham: »I dag er der kommet frelse til dette hus, fordi også han er en Abrahams søn. For Menneskesønnen er kommet for at opsøge og frelse det fortabte.«

OVERLEVE

Vi kæmper for at oveleve
 Så vi kan få det bedre
 Hver dag er en ny dag, så vi kæmper for at
 overleve
 Solen den står også op imorgen og når den
 gør får du det bedre
 Hver dag er en ny dag, så vi kæmper for at
 overleve

Nogle tror træer er der hvor pengene gror
 Samme penge gør du vender dig om og
 befjender din bror
 Det starter med forrentning, men ender
 med mord
 Til du er død og borte med blæsten og
 ender i jorden

Du vil lede med lys og lygte, for verden er
 stor
 Men finde ud af penge ikke er hvor hjertet
 det bor
 De vil ikke se dig smile neger, mærk dig mine
 ord
 De vil se deres ting fra halsen, ligesom perler
 på snor

Jeg siger det okay
 Læg dine våben
 Prøv at forstå det
 Vi kommer alle fra det samme sted

Nu ik så sårbar
 Vi starter forfra
 Bare roligt det går nok
 Når man flyver højt er der langt ned

Vi kæmper for at overleve, så vi kan få det
 bedre
 Hver dag er en ny dag, så vi kæmper for at
 overleve
 Solen den står også op imorgen og når den
 gør får du det bedre
 Hver dag er en ny dag, så vi kæmper for at
 overleve

Alle søger ly for regn og for torden og lyn
 Selvom himlen er klar over den sorteste sky
 Du vil være kendt fra mennesker der bor i
 din by
 Når du falder fra toppen finder de hurtigt en
 ny

Berømmelse beriger dig ikke min ven
 Stik hellere fingeren i jorden, før du stikker
 din ven
 Når du smækker med døren får du selv fin-
 geren i klemme
 Send kærligheden videre, du får den sikkert
 igen
 Du siger det fint nok
 Sådan går det til tider
 Livet går videre
 Men sådan er det ikke altid

Jeg tænker vent lige
 Hvad skal jeg selv sige
 Måske vi bare er heldige
 Vi ses igen på den anden side

Vi kæmper for at overleve, så vi kan få det
 bedre
 Hver dag er en ny dag, så vi kæmper for at
 overleve
 Solen den står også op i morgen og når den
 gør får du det bedre.
 Hver dag er en ny dag, så vi kæmper for at
 overleve

Hans Philip - Ukendt Kunstner. Født 1988. En del af kunstnerduoen Ukendt Kunstner, der nu er opløst.

Sangen handler i følge Hans Philip om vigtigheden af at have noget at leve for, for at komme igennem livet! Livet er i denne sang ikke noget entydigt positivt. Måske er det blandt andet dødens tilstedeværelse i livet, der får mennesker til at overveje om der overhovedet er en mening med livet - når vi nu alligevel bare skal dø! Lige bag ved vigtigheden af at have noget at leve for ligger altså frygten for døden. Dødens meningsløshed. Døden som tema finder man flere steder: *Til du død og borten med blæsten og ender i jorden. Og linjen Livet går videre, men sådan er det ikke altid / Vi ses igen på den anden side.*

Det er med andre ord helt grundlæggende overvejelser for et menneske - hvordan lever jeg - og hvordan dør jeg - der er i spil i sangen. Som Hans Philip siger: "Det er noget, der resonnerer hos alle mennesker!"

Under disse overordnede temaer opstår en række undertemaer, og når man læser teksten til *Overleve* har den ikke ét klart tema, men handler om flere forskellige ting. Teksten er springende og collageagtig, uden af den grund at være vanskelig at forstå.

Dels handler det om at overleve, se fremad, tænke positivt. Uden at det uddybes, så er det tydeligt at livet i sangens univers ikke er nemt. *I morgen får du det bedre* - underforstået at det ikke er godt, som det er nu. *Alle søger ly for regnen.*

At det gælder om at overleve på trods af alt, er centralt.

Det er sangens omkvæd og optræder både som start og afslutning. Det siges næsten som et mantra; at livet er en kamp på overlevelse mejsles ind. Dette liv er ikke bare lige sådan at leve.

Når det nu er så svært, kan det være nærliggende at tænke, at måske går det bedre, hvis vi får nogle gode råd. Og sangen rummer således en række gode råd om mere konkrete temaer: Man skal ikke gå op i penge. Man skal ikke dyrke berømmelsen. Man skal ikke stikke sin ven, men opføre sig ordentligt. Og man skal sende kærligheden videre.

Sangen er fuld af gode råd, men er det de råd vi får af andre, der forandrer os? Eller er det snarere den kærlighed vi bliver vist. De sammenhænge, vi indgår i, som får verden til at give mening?

Selvom det er positivt "at overleve" så er det ikke en lys tekst. Det er heller ikke en tekst, der dyrker den ironiske distance. Det er et ungt menneskes forsøg på at beskrive den kamp, som han oplever at livet er.

Folketkirkens Musikpris sætter fokus på sange, der forholder sig til de store spørgsmål i livet. Det lever sangen op til. Den forholder sig til liv og død. Og i høj grad også meningsløsheden. Det er også et emne, der tages op i Bibelen. Både i Jobs Bog, hvor lidelse og skæbne sætter tanker i gang. Og i Prædikerens bog, hvor man møder et

desillusioneret menneske, der stirrer på verden og må protestere.

Og mon ikke også de to disciple, der var på vej ud mod Emmaus kort efter Jesu korsfæstelse, gik og kæmpede med at få verden til at give mening?

Sangen rummer kun et lille håb: Det bliver bedre i morgen - mere kan man ikke forlange. Men den kalder på et stort håb: En tid, hvor det ikke handler om at overleve, men at leve.

Man kan sige, at kristendommen er et muligt svar på den fortvivelse, som ligger i sangen.

SÆT OVERSKRIFT PÅ!

Eleverne arbejder parvis.
De lytter til sangen og har samtidig teksten foran sig.
For hvert vers vælger de et hashtag.
Til sidst giver de et bud på et overordnet hashtag for sangen.

Efterfølgende vurderes stilen og sproget:
Hvad kendetegner denne tekst? Hvilket sprog bruges? Rimer teksten? Har I læst noget, der minder om den? Er det poesi - hvad forstår I ved poesi? Skal poesi rime?

FIND DE GODE RÅD!

I SANGEN OG I ORDSPROGENES BOG

Teksten giver flere gode råd til hvordan man skal leve/ opføre sig.
Find dem og skriv dem ned!
Hvilket råd synes du er mest anvendeligt?

Kig i Ordsprogenes bog i Bibelen (primært efter kapitel 12) Find nogle råd der minder om dem der optræder i Sangen *Overleve*. Slå tilfældigt ned og led, der er nok at tage af! Find mindst et råd, som du selv synes er værd at lytte til!
I Det Nye Testamente finder du et overordnet råd, nem-

lig: Alt, hvad I vil, at mennesker skal gøre mod jer, det skal I også gøre mod dem. (Matt. 7,12)
Sammenlign dette med ordene fra sangen: *Send kærligheden videre, du får den sikkert igen*.
Hvad er forskellen på de råd, og hvilket et ville du bedst kunne bruge? Hvordan sender man kærligheden videre?

SAMTALE

FILOSOFISK SAMTALE OM BEGREBERNE "AT LEVE" OG "AT OVERLEVE"

Læg op til en filosofisk samtale, hvor I sammen undersøger betydningen af de to begreber "at leve" og "at overleve".

Hvad er forskellen på de to begreber?
Hvordan forstår man disse to udsagn?

- Vi kæmper for at leve

- Vi kæmper for at overleve

Kan man overhovedet tale om, at man skal kæmpe for at overleve i Danmark. Er det ikke en kamp som hører til i krigszoner, hos flygtninge eller i meget fattige lande?

MUSIKVIDEO

At finde et visuelt udtryk til en sang, er et arbejde, hvor man forholder sig både til tekstfortolkning, til musikken og dens rytme og til stemningen i sangen som helhed.

FÆLLES UDTRYK

Eleverne arbejder parvis.
Hvert par finder ét foto på nettet til hvert vers. Et foto, de synes passer til teksten og stemningen i sangen.

En eller to elever melder sig til at samle alle fotos i en samlet PowerPoint med to - tre sekunder til hvert billede.

Lyt til sangen mens Powerpointen kører som en slags musikvideo.

INDIVIDUELT UDTRYK

Har I lidt længere tid, kan eleverne selv lave en video. Det er også en måde at kunne skabe et narrativ på til en sang, der tager udgangspunkt i følelse fremfor handling.

Giv dem eventuelt som benspænd, at revner skal indgå. Eller at de vigtigste ord, skal fremgå.
Sæt en tidsramme, eks. 40 minutter.
Eller gør det til en hjemmeopgave.

TV-DOKUMENTAR OM UKENDT KUNSTNER

DR-TV har lavet tre dokumentarudsendelser om gruppen *Ukendt Kunstner*, der har lavet sangen *Overleve*. Udsendelserne kan ses via dr.dk: <https://www.dr.dk/tv/se/ukendt-kunstner-tv/-/ukendt-kunstner-1-3>

Lad eleverne se afsnit 1 fra 17.00 til 20.00
Her fortæller Jens Ole fra *Ukendt Kunstner* om sin angst. Bandet optræder med sangen *Overleve* og man hører et interview med to unge fyre der fortæller, hvorfor de godt kan lide *Ukendt Kunstners* tekster og optræder. De fortæller bl.a.: "Der er håb for alle - også selvom det ikke går lige nu."

Hvad tænker I om dette udsagn?
Genkender I det?
Hvorfor tror I nogle synes det er så svært at være til?
Er det relevante tanker?
Hvad kan man gøre for at hjælpe dem, der har det svært?

Lad herefter eleverne se anden del. fra 19.00 til 19.25
Her siger Hans Philip fra *Ukendt kunstner*:
"Jeg tror det er meget vigtigt at forstå - at der ikke er noget formål med det man laver. Et liv - det er ligesom - der er bare en ligegyldighed, der er rarere end en anden. Når folk er inde i perioder der er dårlige - så er det i mine øjne fordi de faktisk ser verden for hvad den er.

Fordi man ser, at det er ligegyldigt ikke?"

Interviewer: Men det er en af de sætninger du siger alermest, ved du godt det? At alting, det er ligemeget.
Hans Philip: "Men det er fordi, at det er det også jo!"

Hans Philip giver udtryk for en livsindstilling som man måske kan kalde sortsyn. Filosofisk minder den om den retning der kaldes nihilisme. Men selvom det er de færreste der har nihilisme som gennemgående livsindstilling, så er der nok mange der i perioder eller bare i glimt kan genkende følelsen af, at det hele er lige gyldigt og lige meget.

Lad eleverne forholde sig til Hans Philips udsagn.

- Er de enige?
- Kan de genkende noget at det han giver udtryk for
- Hvis det hele ikke er ligegyldigt, hvad er det så der har værdi? Hvad er det, der giver mening?

Og mere specifikt kristendomsfagligt:

Er der en mening med livet? Hvad er kristendommens bud?

Hvordan kan en kristen hævde, at der er en mening med livet, når vi nu alle sammen skal dø?

PERSPEKTIVERING

Bed eleverne om at lave en perspektivering, der indrager disse to bibeltekster:

Jeg, Prædikerer, var konge i Jerusalem over Israel, og jeg havde til hensigt med visdom at undersøge og udforske alt det, der sker under himlen. Men det er en ulykkelig plage, Gud har givet menneskene at plage sig med! Jeg så, at alle de ting, der sker under solen, er tomhed og jagen efter vind. (Prædikerens Bog 1,12f)

En i skaren sagde til Jesus: »Mester, sig til min bror, at han skal skifte arven med mig.« Men han svarede: »Menneske, hvem har sat mig til at dømme eller skifte mellem jer?« Og han sagde til dem: »Se jer for og vær på vagt over for al griskhed, for et menneskes liv afhænger ikke af, hvad det ejer, selv om det har overflod.« Og han fortalte dem en lignelse: »Der var en rig mand, hvis mark havde givet godt. Han tænkte ved sig selv: Hvad skal jeg gøre? For jeg har ikke plads til min høst. Så sagde han: Sådan vil jeg gøre: Jeg river mine lader ned og bygger nogle, som er større, og dér vil jeg samle alt mit korn og alt mit gods. Og jeg vil sige til mig selv: Så, min ven, du har meget gods liggende, nok til mange år. Slå dig til ro, spis, drik og vær glad! Men Gud sagde til ham: Din tåbe, i nat kræves dit liv af dig. Hvem skal så have alt det, du har samlet? Sådan går det den, der samler sig skatte, men ikke er rig hos Gud.« (Lukasevangeliets 12,13ff)

HVAD ER MENINGEN?

Hans Philip giver i dokumentaren *Vi var Ukendt Kunstner* udtryk for at livet rummer en meningsløshed. Det er en livsholdning, som andre har givet udtryk for før ham. Nihilisme kan man kalde det. En dyrkelse af intet. Grundtanken er, at livet ingen mening har. Og når vi mennesker så stærkt føler, at der bør være en mening med livet, så hænger det sammen med vores hjerner. Gennem evolutionen er vi blevet så kloge, at vi kan stille os selv spørgsmål som: Hvad er meningen med livet? Og vi kan finde på alle mulige svar. Men det mest oplagte svar tør vi ikke se i øjnene. Derfor kommer vi til at leve vores liv på løgne og illusioner. Det er denne – noget barske – holdning, der kaldes nihilisme.

Positionen minder en del om eksistentialisme. Men en eksistentialist lægger vægt på, at det enkelte menneske må vælge meningen med sit eget liv, selvom der ikke findes en mening der gælder for alle. En hardcore nihilist vil derimod sige, at man skal nøjes med at se meningsløsheden i øjnene. Først da bliver det muligt at leve livet frit og uden frygt.

En gammel græsk myte illustrerer hvordan nihilisterne ser på tingene. Sisyfos var en sagnkonge, der som straf skulle trille en stor sten op på et bjerg. Og hver gang stenen var kommet op på bjerget, trillede den ned igen

– og stakkels Sisyfos kunne starte forfra. Meningsløst arbejde! Et meningsløst liv...

Den franske forfatter og filosof Camus skriver om Sisyfos-myten, fordi han mener, at netop denne myte beskriver menneskets situation præcist: Vi er forladt af guderne (fordi de ikke eksisterer), og alle vores anstrengelser er forgæves. Derfor konkluderer Camus sådan her: "Der findes kun ét virkelig alvorligt filosofisk problem: selvmordet. At afgøre, om livet er værd at leve eller ej, er at besvare filosofiens grundspørgsmål. Alt det øvrige (...) er legeværk."

Camus ender dog med at anbefale, at man lader være med at tage livet af sig selv. Han foreslår, at vi i stedet ser Sisyfos som en helt. Hvorfor dog det?

- Sisyfos er en handlingens mand.
- Han har gjort oprør mod guderne, og nu klarer han sig på egen hånd.
- Han lyver ikke for sig selv.
- Han giver ikke op, selvom han ved, at hans arbejde er meningsløst.
- Der er ingenting, der forhindrer Sisyfos i at nyde udsigten på vej op ad bjerget. Han får det bedste ud af det værste.

For Camus er Sisyfos derfor et forbillede: Den, der har sagt farvel til alle løgne og illusioner, men som alligevel

klør på og lever sit liv.

Selv grundlæggeren af det nu nedlagte "Nihilistisk folkeparti" Mads Vestergaard mener, at livet kan være værd at leve:

"Selv om livet ikke har nogen større mening, kan man godt gøre turen til skafottet lokalt meningsfuldt og skønt og smukt i fællesskab med andre."

Og når man stiller ham Camus' berømte spørgsmål – skal man leve videre eller begå selvmord? – er han ikke i tvivl:

"Vi er ikke selvmordere. Vi er dødsdømte af universet. Og konsekvensen må være, at vi skal gøre oprør og på trods af, at det hele er meningsløst, alligevel prøve at leve så smukt med hinanden som muligt. Det, at livet ikke har nogen mening, er gode nyheder. Men det giver os også et stort ansvar for at gøre livet så smukt som muligt."

Temaet kan bruges til en større opgave, eller som klas-sediskussion.

Diskuter nihilismen som livsholdning og inddrag Overleve og de behandlede bibelteks-ter. Man kan evt. også inddrage Peter Sommers tekst Skønne Spildte Kræfter - hvad vil man kalde hans livsholdning inden han sprang ud som optimist?

LINKS

- Radioudsendelse. Hjerne-kassen – hvad er meningen med livet. (ca. 50 minutter inde i programmet)
<http://www.dr.dk/radio/ondemand/p1/hjerne-kassen-pa-p1-62#!11:23>
- Kapitel 8 i bogen: Hvad er meningen med Livet. Christoffer Boserup Skov
- You-tube Animations film om at egoisme er godt og naturligt. Søg: Ayn Rand on Selfishness
- Engelsk youtube video om Camus og Sisyfos-myten: fra 3.15 til ca. 6.45. <https://www.youtube.com/watch?v=jQOfbObFOCw&list=PLwxNMb28XmpeypJMHfNbJ4RAfKrtmAN3P&index=19> eller googlesøgning på "FILOSOPHY - Albert Camus"
- <http://www.b.dk/nationalt/livet-er-mening-sloest-og-derfor-smukt-0>
- <http://www.kristeligt-dagblad.dk/liv-sjæl/kvin-den-og-videnskab>
- <http://www.nihilistisk-folkeparti.dk>